

ПШТА В. І.,
доктор філософії,
викладач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(Державний вищий навчальний
заклад «Ужгородський національний
університет»)

ШЕЛЕВЕР Н. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(Державний вищий навчальний
заклад «Ужгородський національний
університет»)

БОЛДІЖАР С. О.,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(Державний вищий навчальний
заклад «Ужгородський національний
університет»)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.3.36>

ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РЕЛОКАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ МАЮТЬ СТАТУС ВПО

У цій статті досліджено особливості релокації закладів охорони здоров'я та працевлаштування медичних працівників, які мають статус внутрішньо переміщених осіб.

Визначено, що релоковані заклади охорони здоров'я з метою ефективного надання медичної допомоги мають отримувати підтримку з боку держави, зокрема йдеться про належне фінансування таких закладів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення.

У разі здійснення релокації закладу охорони здоров'я необхідно здійснити ряд дій для того, щоб мати можливість провадити медичну практику за новим місцем.

По-перше, у разі, якщо необхідно внести зміни до відомостей про юридичну особу, потрібно використати алгоритм, який визначено Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

По-друге, необхідним можуть бути й зміни до установчих документів, наприклад, статуту, положення про заклад охорони здоров'я чи про (відокремлені) структурні підрозділи. З іншого боку може йтися про необхідність внесення

змін до цивільно-правових договорів у яких було зазначено відомості про такий заклад охорони здоров'я.

По-третє, важливо внести зміни до ліцензії закладу охорони здоров'я на провадження господарської діяльності з медичної практики. Тут необхідно враховувати вимоги Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» від 02 березня 2016 року № 285.

Визначено, що відомості про відповідність освітнім та кваліфікаційним вимогам молодших спеціалістів з медичною освітою, які зазнали найчастіших змін протягом десяти місяців, що звісно не сприяє визначеності та призводить до непорозумінь під час їх заповнення.

Встановлено, що одним із інструментів, який розробило Міністерство охорони здоров'я України, є портал вакансій медичних працівників, де медичні працівники, які мають статус ВПО можуть здійснювати пошук актуальних вакансій у закладах охорони здоров'я.

Ключові слова: заклади охорони здоров'я, релокація, ВПО, медичні працівники, ліцензування.

Pishta V. I., Shelever N. V., Boldizhar S. O. The legal aspect of the relocation of health care facilities and the employment of medical workers who have the status of IDPs

This article examines the peculiarities of the relocation of health care facilities and the employment of medical workers who have the status of internally displaced persons.

It was determined that relocated health care facilities should receive support from the state in order to provide effective medical care, in particular, it is about proper financing of such facilities under the program of state guarantees of medical care for the population. In the case of relocation of a health care facility, a number of actions must be taken in order to be able to conduct medical practice at the new location.

First, if it is necessary to make changes to the information about a legal entity, it is necessary to use the algorithm defined by the Law of Ukraine «On State Registration of Legal Entities, Individuals – Entrepreneurs and Public Organizations».

Secondly, changes to the founding documents, for example, the charter, provisions on the health care institution or on (separate) structural subdivisions, may also be necessary. On the other hand, it may be about the need to make changes to civil law contracts in which information about such a health care institution was specified.

Thirdly, it is important to make changes to the license of the health care institution to carry out business activities from medical practice. Here it is necessary to take into account the requirements of the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of licensing conditions for conducting business activities in medical practice» dated March 2, 2016 № 285.

It was determined that the information on compliance with the educational and qualification requirements of junior specialists with a medical education underwent the most frequent changes during ten months, which, of course, does not contribute to certainty and leads to misunderstandings during their filling.

It has been established that one of the tools developed by the Ministry of Health of Ukraine is the medical worker vacancies portal, where medical workers can search for current vacancies in health care institutions.

Key words: healthcare facilities, relocation, IDPs, medical workers, licensing.

Вступ. Стаття 42 Конституції України гарантує право кожному на підприємницьку діяльність. «Це право – як зазначають автори науково-практичного коментаря до Конституції України – базується на загальній свободі підприємницької діяльності, що означає реальні можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку» [1, с. 95].

Зрозуміло, що в екстраординарних обставинах як збройна агресія РФ проти України, такі реальні можливості забезпечити важко, якщо і взагалі неможливо, особливо, якщо йдеться про заклади охорони здоров'я. Адже як показує трагічний український досвід – РФ активно обстрілює цивільну інфраструктуру, у тому числі й заклади охорони здоров'я. За статистикою Міністерства охорони здоров'я України станом на 01 квітня 2024 року пошкодження зазнали 1564 заклади охорони здоров'я, ще 208 було повністю зруйновано [2].

Відтак одним із варіантів для продовження діяльності закладів охорони здоров'я є їхня релокація до більш безпечних регіонів.

Мета статті. У цій статті ми хочемо дослідити особливості релокації закладів охорони здоров'я та працевлаштування медичних працівників, які мають статус внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО).

Основний текст. Прийнято виділяти три види релокації:

– повна релокація, коли усі засоби та ресурси закладу охорони здоров'я буде переміщено в інше місце;

– часткова релокація, коли лише частина засобів та ресурсів переміщається в інше місце, а інша частина залишається у місці постійного розташування;

– змішана релокація, коли відбувається відкриття нового підрозділу закладу охорони здоров'я та переміщення частини персоналу для роботи в новому місці, при цьому заклад охорони здоров'я продовжує функціонувати і в місці постійного розташування [3, с. 5].

Така варіативність дозволяє якнайкраще забезпечити інтереси закладів охорони здоров'я під час здійснення релокації.

Релоковані заклади охорони здоров'я з метою ефективного надання медичної допомоги мають отримувати підтримку з боку держави, зокрема йдеться про належне фінансування таких закладів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення.

У проєкті Розпорядження Міністерства охорони здоров'я України «Операційний план реалізації у 2024–2026 роках Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року» [4] у рамках стратегічної цілі 1 «Забезпечення універсального доступу населення до якісних медичних послуг та інструментів реалізації права на здоров'я» (Оперативна ціль 4. Відновлення, розвиток та підтримка напрямів, пов'язаних з новими викликами та задоволенням особливих потреб) визначено необхідність здійснити забезпечення збереження фінансування та організаційної спроможності релокованих закладів охорони здоров'я та закладів медичної освіти, які продовжують здійснювати діяльність та фахівців, які мають статус ВПО.

Очікуваними результатами у цьому проєкті виступають:

1) визначення можливостей фінансування базових потреб тимчасово релокованих закладів, у разі збереження їх операційності та виконання покладених функцій;

2) створення можливості тимчасового працевлаштування медичних працівників, які мають статус ВПО [4].

У разі проведення релокації закладу охорони здоров'я необхідно здійснити ряд дій для того, щоб мати можливість провадити медичну практику за новим місцем.

По-перше, у разі, якщо необхідно внести зміни до відомостей про юридичну особу, слід звернути увагу на алгоритм, який визначено Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», зокрема йдеться про частину четверту статті 17 цього закону.

По-друге, потрібними можуть бути й зміни до установчих документів, наприклад, статуту, положення про заклад охорони здоров'я чи про (відокремлені) структурні підрозділи. З іншого боку може йтися про необхідність внесення змін до різного роду цивільно-правових договорів у яких було зазначено відомості про такий заклад охорони здоров'я.

По-третє, важливо внести зміни до ліцензії закладу охорони здоров'я на провадження господарської діяльності з медичної практики. Тут необхідно враховувати вимоги Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» від 02 березня 2016 року № 285.

Відповідно до частини 2 статті 15 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» обов'язком ліцензіата є необхідність повідомити орган ліцензування про всі зміни даних, які ним були зазначені у заяві, документах та будь-яких відомостях, що додавалися до заяви про отримання ліцензії, протягом строку, встановленого ліцензійними умовами [5].

Підпункт 10 пункту 13 вказаної постанови визначає, що ліцензіат зобов'язаний повідомити Міністерство охорони здоров'я України про будь-які зміни даних. Такі зміни мають бути подані протягом одного місяця з моменту їх настання у будь-який зі способів (нарочно, за допомогою поштового відправлення чи в електронній формі). Важливо також, що до самого повідомлення слід додати відомості про стан матеріально-технічної бази, наявність персоналу із зазначенням його освітнього і кваліфікаційного рівня (далі – відомості), де слід вказувати лише ті відомості, що зазнали змін [6].

Форма відомостей міститься у додатку 2 до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» та зазнала одразу кількох змін протягом дії воєнного стану. Окремим пунктом у цьому додатку є відомості про відповідність освітнім та кваліфікаційним вимогам молодших спеціалістів з медичною освітою. Власне цей пункт найчастіше змінювався, якщо брати до уваги період дії воєнного стану, що звісно не сприяє юридичній визначеності учасників відносин та може призводити до непорозумінь під час їх заповнення.

Так, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2023 року № 1034 зазначалися прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вказівка на основну роботу чи роботу за сумісництвом, відомості про диплом, свідоцтво про проходження підвищення кваліфікації та про посвідчення про присвоєння кваліфікаційної категорії [7].

Уже в редакції постанови Кабінету Міністрів України 27 лютого 2024 року № 213 ці відомості зазнали значних змін: закладам охорони здоров'я необхідно було зазначати лише прізвище, ім'я та по-батькові відповідної особи, номер та дату запису, відомості про прийом на роботу, включно з реквізитами документа, а також інформацію про наявність сертифіката, який засвідчує проходження спеціальних щорічних навчань з питань вакцинації, правил організації і техніки проведення щеплень, а також навичок надання домедичної допомоги у випадках настання невідкладних станів (далі – сертифікат) [8].

Очевидно, що у такій редакції відомості не відповідали сутності та не могли містити інформації про відповідність освітнім та кваліфікаційним вимогам, які встановлюються для молодших спеціалістів з медичною освітою, саме тому 10 травня 2024 року [9] Кабінетом Міністрів України було внесено чергові зміни, згідно з якими відомості про відповідність освітнім та кваліфікаційним вимогам молодших спеціалістів з медичною освітою повернулись до того вигляду, який існував у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2023 року № 1034 з додаванням інформації про сертифікат.

Що стосується невиконання вимоги закону про подання інформації про зміни, то заклад охорони здоров'я може бути притягнутий до адміністративної відповідальності відповідно до частини 6 статті 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, яка передбачає відповідальність за порушення з боку ліцензіата визначеного строку для повідомлення органу ліцензування про зміну відомостей, які було зазначено у заяві та документах, які додавалися до заяви про отримання ліцензії [10].

Також варто погодитись із тим, що видається нелогічним те, що під час запровадження адміністративної відповідальності за вказане діяння законодавець використано попередню редакцію положення частини 2 статті 15 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» («зміна відомостей, зазначених у заяві та документах, що додавалися до заяви про отримання ліцензії»), а не нову [11] у редакції Закону України «Про внесення змін

до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку ліцензування господарської діяльності» [12].

Також варто звернути й на деякі особливості працевлаштування медичних працівників, які мають статус ВПО. Наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про облік та табелювання медичних працівників, які надають медичну допомогу поза основним місцем роботи в період воєнного стану на території України» від 04 березня 2022 року № 414 встановлено, що медичні працівники можуть надавати медичну допомогу не перебуваючи на основному місці роботи.

Крім цього наказ покладає на керівників закладів охорони здоров'я обов'язок протягом дії воєнного стану:

1) створювати персональні списки медичних працівників, які не перебувають на робочому місці через поважні причини (до яких віднесено відпустку, призов на військову службу, відрядження), а також через причини, які не передбачені українським законодавством (наприклад, виїзд за межі адміністративної території);

2) створювати персональні списки медичних працівників, які можуть надавати медичну допомогу в інших закладах охорони здоров'я на території ведення бойових дій;

3) забезпечувати постійний контроль та облік робочого часу медичних працівників, які залучені до надання медичної допомоги поза межами закладів охорони здоров'я за основним місцем роботи на території ведення бойових дій [13].

Одним із інструментів, який розробило Міністерство охорони здоров'я України є портал вакансій медичних працівників [14], де медичні працівники можуть здійснювати пошук актуальних вакансій у закладах охорони здоров'я. Пошук вакансій може бути здійснено за чотирма критеріями: (1) область; (2) населений пункт; (3) форма власності; (4) назва посади.

При перегляді вакансії є можливість ознайомитись із такими відомостями як найменування закладу охорони здоров'я та його адреса, контактна особа закладу, посадові обов'язки, кваліфікаційні вимоги, умови оплати праці та додаткові переваги для працівника.

Висновки. У дослідженні звертається увага на особливості релокації закладів охорони здоров'я та працевлаштування медичних працівників, які мають статус ВПО.

Визначено перелік необхідних дій, які необхідно здійснити закладу охорони здоров'я для того, щоб мати можливість провадити медичну практику за новим місцем.

Також звертається увага на те, що Міністерство охорони здоров'я України розвиває інструменти для інтеграції медичних працівників, які мають статус ВПО. Одним із таких інструментів є портал вакансій медичних працівників.

Подальшої уваги заслуговують дослідження релокації закладів охорони здоров'я, які надають спеціалізовану медичну допомогу [15].

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст]. Станом на 20 травня 2018 року. За заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 290 с.

2. 1772 об'єкти українських медзакладів пошкоджено та/або знищено росією за час повномасштабної війни. *Міністерство охорони здоров'я України* : вебсайт. URL: <https://moz.gov.ua/uk/1772-ob%CA%BCekti-ukrainskih-medzakladiv-poshkodzheno-taabo-znischeno-rosieju-za-chas-povnomasshtabnoi-vijni->

3. Посібник з релокації підприємств. Покроковий план дій підприємств з релокації. Посібник. 31 с. URL: <https://golocal-ukraine.com/wp-content/uploads/2022/10/relokacziya-pidpri%D1%94mstv.pdf>.

4. Операційний план реалізації у 2024–2026 роках Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <http://surl.li/gioeuc>.

5. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 року № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#top>.

6. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016 року № 285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text>.

7. Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2023 року № 1034. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1034-2023-%D0%BF/ed20231129#n27>.

8. Про внесення змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2024 року № 213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2024-%D0%BF/ed20240227#Text>.

9. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285 і від 27 лютого 2024 р. № 213: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2024 року № 536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/536-2024-%D0%BF#n47>.

10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

11. Не повідомив МОЗ про зміни – сплати штраф! *Український медичний часопис*: вебсайт. URL: <https://umj.com.ua/uk/novyna-164122-ne-povidomiv-moz-pro-zmini-splati-shtraf>.

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку ліцензування господарської діяльності: Закон України від 02 жовтня 2019 року № 139-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/139-20#Text>.

13. Про облік та табелювання медичних працівників, які надають медичну допомогу поза основним місцем роботи в період воєнного стану на території України: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04 березня 2022 року № 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0414282-22#Text>.

14. Портал вакансій медичних працівників. *Міністерство охорони здоров'я України*: вебсайт. URL: <https://work.moz.gov.ua/>.

15. Пішта В. І. Деякі особливості ліцензування господарської діяльності у сфері трансплантації. *Забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (30 квітня 2020 року, м. Ужгород) / ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; за заг. ред. д. ю. н., проф. С. Б. Булеци, к. ю. н., доц. М. В. Менджул. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. С. 101–104.*

